

one in which there is high expectancy that socially unapproved behaviour are required to achieve given goals».

M. Seeman's model of estrangement highlights all possible aspects of the phenomenon in both a wide and narrow sense. It provides the possibility to study this process regarding to» the sixtiers» from the perspective of their literary works that will open potential areas for further research.

Key words: *the 60s, aesthetic and artistic grounds, anthropocentrism, personalism, estrangement, national imperative, aesthetic sphere.*

УДК 821.14'06(045)

Ю. А. Потіпак

ПРОЯВИ МОДЕРНІЗМУ В НОВОГРЕЦЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ

У статті розглядаються причини появи явища модернізму в грецькій літературі, осмислюються його характерні риси та особливості, витоки виникнення. Детально характеризуються особливості футуристичної та сюрреалістичної грецької поезії та прози, їх представники; аналізується сучасний стан проблеми.

Ключові слова: *модернізм, новаторство, футуризм, сюрреалізм, постмодернізм.*

Грецька модерністська література була в центрі дослідження таких відомих учених-неоелліністів, як Александрос Аргіріу, Родерік Бітон, Маріо Вітті тощо. Втім, у вітчизняному літературознавстві розвідки з творчості грецьких літераторів-модерністів представлені доволі спорадично (Лілія Банах, Андрій Савенко, Вікторія Челпан), як і роботи узагальнюючого характеру, що визначає **актуальність** нашого дослідження.

Метою дослідження є охарактеризувати модерністські течії, представлені в новогрецькій літературі, для чого необхідно розв'язати такі **завдання**: визначити причини появи модернізму на теренах Греції; проаналізувати особливості модерністських течій, представлених у новогрецькій літературі (футуризм, сюрреалізм); зазначити основні досягнення представників модернізму та їх вплив на формування сучасної грецької літератури.

Розглядаючи формування української елліністики, Н. Ф. Клименко наголошує на тому, що тривалий час елліністичні студії були зосереджені на аналізі художнього слова. Поява останнім часом низки перекладів художніх творів новогрецької літератури уможливило подальший розвиток лінгвістики грецького тексту, новогрецько-українського напрямку перекладу та зіставної лінгвістики [3, с. 22]. Завдяки перекладам український читач має уявлення про представників новогрецької літератури, але ґрунтовні дослідження українських елліністів стосуються здебільшого лінгвостилістичних особливостей деяких грецьких поетів та прозаїків, які не дають повної картини про розвиток сучасної грецької літератури.

Модернізм – це світоглядна та культурно-естетична реакція на вступ людства на рубежі ХІХ–ХХ ст. у якісно новий етап свого розвитку. У цей період на планеті відбулися глобальні зрушення, з'явилися нові явища, виникли нові тенденції: відчутно посилилася єдність світу, взаємозалежність народів і держав й водночас загострилися міждержавні протиріччя, різко зросла загроза світового конфлікту.

Модернізм – сумарний термін, що позначає сукупність літературних напрямів та шкіл ХХ століття, яким притаманні формотворчість, експериментаторство, тяжіння до

умовних засобів, антиреалістична спрямованість. Саме похідне слово «модерн» пов'язане з ідеєю чогось нового та нетрадиційного. І новизна разом з антитрадиціоналізмом (хоча й модерністи ніколи не поривають із літературною традицією цілком) є визначальними рисами модернізму.

Окремі напрями модерністської літератури сьогодні стали класикою. Серед найбільш визначних – імажинізм та футуризм, акмеїзм та експресіонізм, сюрреалізм та «театр абсурду», дадаїзм та «новий роман». Деякі з них охопили не тільки літературу, а й інші види мистецтва, проникли в кіно й на телебачення [2].

У грецькій літературі модернізм з'являється трохи пізніше за західноєвропейський; його розквіт припадає на так зване «покоління 30-х». Під цією назвою у вузькому сенсі (за Теотокасом) розуміють молодь, яка співпрацювала з журналом «Нова література» («Та νέα γράμματα»). У широкому сенсі до цього покоління відносять усіх молодих письменників, розквіт творчості яких припадає на період 1930–1940 років [12, с. 51–52].

Перший заклик до культурного зближення з Європою пролунав у 1929 році, коли прозаїк і драматург Георгос Теотокас у програмному творі «Вільний дух», що згодом був визнаний маніфестом грецького літературного модернізму, відкрито закликав молодих інтелектуалів відкинути замкнутий на собі «елліноцентристський» світогляд минулих років, причому не лише в літературі, а й в усій культурі, – та спрямувати свій погляд за кордон, розпочати рівний та вільний обмін ідеями [4].

Справді, покоління 30-х, з яким зазвичай пов'язують виникнення грецького модернізму (і яке часто називають найзначнішим у грецькій літературі), виявилось тісно пов'язаним з Європою та європейською думкою. Незважаючи на численні відмінності від зарубіжних зразків, грецький модернізм був по суті європейським – і за формою, і за змістом, – адже його прихильники вчилися в Європі та прекрасно розбиралися в її літературі та естетиці. Однак збіг двох течій і виявився скоріше літературно-естетичним, ніж культурним: хоча грецькі письменники користувалися тими самими прийомами, що й європейці, умонастрої в них все ж залишалися зовсім іншими [4].

Розглядаючи модерністські напрями у хронологічній їх появі, А. Аргіріу наголошує на тому, що до появи *символізму* можна говорити про наявність літературних «шкіл». Після появи модернізму майже всі наступні «школи» самоперейменувались у напрями, оскільки серед їхніх намірів, народжених в умовах революційного світосприйняття взагалі, було – «змінити життя» та «перебудувати світ». Тому ці напрями набули канонів прикладної політики, а їхні програми офіційно виголошувались як «маніфести». Модерністське мистецтво, яке не обмежувалося літературою, підвищило роль політики – пройнялося ідеєю діяльності у житті суспільства. Так, дадаїсти хотіли зупинити першу світову війну, модерніст Паунд – замінити Джефферсона на Муссоліні, французькі сюрреалісти – приєднатися до комуністичної революції [9, с. 246].

На початку ХХ століття в Європі з'являється авангардний напрям – *футуризм*, теоретиком якого став італійський поет Ф. Марінетті, що пропагував радикальний розрив з усією культурною традицією. У 1909 році він друкує в паризькій газеті «Фігаро» перший маніфест футуризму. Через рік з'являються футуристичні маніфести італійських художників (У. Боччоні, Л. Руссоло, Дж. Северіні) і музикантів (Б. Прателла та ін.).

Саме маніфести «як жанр, що вміщує програму глобальної переробки Всесвіту», а також створення «всєбічного типу поведінки», є найбільш адекватним вираженням італійського футуризму в галузі словесної творчості. Футуристська естетика,

регламентована в маніфестах, базується на антитрадиційності. Футуризм відмовляється від художньої спадщини («*Ми вицент рознесемо всі музеї, бібліотеки*»), протиставляє старій культурі нову антикультуру («*Стара література оспівувала лінощі думки, захоплення й бездіяльність. А ми оспівуємо зухвалий натиск, лихоманковий деліріум, стройовий крок, небезпечний стрибок, ляпас і мордобій*»). Крім цього, італійські авангардисти оспівують механізми, швидкість, любов до небезпеки, зневагу до жінки і війну як «гігієну світу» [2].

Незалежно від італійського футуризму в 10-ті роки ХХ ст. розвивається російський футуризм. Його появу знаменують «Пролог егофутуризму» (1911 р.) І. Северяніна та збірка «Ляпас громадському смаку» (1913 р.) поетів-кубофутуристів, які показали, що російський футуризм не має відношення до засад Марінетті. Р. Якобсон пропонував називати російських футуристів «урбаністами», підкреслюючи, що їх ставлення до традицій було діалектичним, а не відкидаючим [9, с. 247–248].

Хронологічно між появами двох футуристичних напрямів з'являється *імажизм*, представники якого (Паунд, Еліот, Джойс та інші) дали перші прояви «відкритого» протистояння та прийняття літератури зі своїх позицій [9, с. 247–248]. Головний принцип імажизму, розроблений англійським філософом Т. Е. Г'юмом, – це принцип «чистої образності» при несуттєвості тематики. Образ є самодостатнім у поетичних творах імажистів, вірш для яких – то «ланцюг» подібних образів. Імажисти намагаються відтворити не саму реальність, а переживання, враження, які виникають асоціативно. Звідси й тематика їхніх поетичних творів: природа, предмети, ефемерні почуття та емоції. Створюючи свої «ланцюги образів», імажисти сміливо експериментують у галузі метрики та строфіки; їхня поезика вимагає «точного зображення», чіткості, конкретності, ясності мови.

Наступний напрям розвився під час першої світової війни у нейтральній Швейцарії і одержав назву «*дадаїзм*» від неіснуючого слова «дада» як апофеозу випадкового й незначущого. Визнаний засновник цього напрямку Г. Тцара стверджував, що цей напрям виник з відрази до безглуздої війни та «бунту», як протистояння цій «відразі». Мистецтво дадаїзму було зухвалим епатажем, «антимистецтвом». Т. Тцара вважав, що «відсутність системи – найкраща система» [11, с. 15], радив для створення дадаїстських віршів вирізати окремі слова з книг та газет і довільно поєднувати їх. Головним видом дадаїстської діяльності було абсурдизоване видовище. Хвиля скандальних виступів, акцій та експозицій дадаїстів прокотилася по Швейцарії, Австрії, Німеччині, Франції. Нічого, окрім скандалу, дадаїсти не шукали [11, с. 28–29].

На початку двадцятих років дадаїстська течія припиняє існування.

У 1924 р. з маніфестом А. Бретона з'являється *сюрреалізм*, за яким криється теорія «психоаналізу» та її варіанти щодо людської психіки та її функцій. Ядро цієї авангардистської школи складають колишні дадаїсти (Бретон, Арагон, Тцара, Супо), так що навіть не завжди можна провести чітку межу між двома течіями. Проте різниця між мистецтвом дада й сюрреалізмом суттєва: якщо дадаїзм у своїй основі був антимистецтвом, антитворчістю, культував бунт, деструкцію й нісенітницю, то сюрреалізм, навпаки, претендує на глибоке проникнення в сутність життя. Сюрреалізм прагне до автоматичної фіксації підсвідомого. Митець-сюрреаліст має спиратися на досвід сновидінь, галюцинацій, марень, містичних видінь тощо. Сюрреалісти, які центр своєї уваги переносили на підсвідомість, сновидіння, транс, дитячі ігри, зазнали чималого впливу теорій З. Фрейда. Сюрреалізм проголосив нові засоби та прийоми творчості. Насамперед – принцип «автоматичного письма», з його парадоксальним, алогічним, випадковим зіткненням думок та образів.

Майже одночасно з сюрреалізмом виникає інша теорія – теорія «чистої поезії», видана католицьким священиком А. Бремоном: цінність поетичної мови залежить виключно і лише від її акустичної оцінки. Поезія не має потреби в ідеях, оскільки це цінність «музична» і саме цю цінність слід знайти, коли сама музика захопила цю основну властивість поезії [9, с. 255].

Щодо появи модернізму у Греції, треба зауважити, що з розглянутих вище модерністських течій лише сюрреалізм розквітнув на грецькому ґрунті. Футуризм представлено кількома незначними поезіями, а дадаїзм як явище відсутній повністю.

Італійський футуризм з'явився на теренах Греції дещо з запізненням. У 1916 році в журналі «Νέα φύλλα» («Нове листя») був опублікований переклад футуристського маніфесту; там же були перекладені й різні футуристичні тексти. Відомою є поезія 1911 р. Костиса Паламаса «Μελλοντισμός» («Майбутність»). Крім того, у 1922 році Паламас опублікував критичну статтю про футуризм.

Значно пізніше вийшла стаття Фотоса Йофіліса «Футуризм у Греції, 1910–1960 рр.». Проте, якщо розглянути, які футуристичні твори існують у грецькій літературі, результат буде мізерним: А. Аргіріу називає дві поезії Фотоса Йофіліса, до яких дослідниця І. Катсіянні додає одну поезію Лефтеріса Ксантоса [9, с. 264]. Серед прозаїків-футуристів слід зазначити Алквіадіса Яннопулоса, який згодом відіграє значну роль у створенні так званої «Салонікської школи», осередком модерністських студій північної Греції.

Щодо російського футуризму, М. Вітті вважає (і цю думку підтримує І. Катсіянні), що його вплив позначився на деяких поезіях Нікітаса Рантоса (Каласа), зокрема, на поезію «Στρογγυλή συμφωνία» («Кругла симфонія»), присвячену Майдану Омонія. А. Аргіріу, навпаки, вважає Рантоса скоріше експресіоністом [9, с. 264].

До дадаїзму дослідник Х. Караоглу відносить дві статті Костиса Паламаса, написані у журналі «Εμπρός» («Уперед») у 1920 р., які лише показують обізнаність поета про те, що відбувається на європейських літературних теренах [9, с. 264].

Тобто, можна сказати, що футуризм та дадаїзм не залишили помітних слідів у грецькій літературі. Щодо сюрреалізму, існували не лише переклади творів, а й оригінальні твори, насамперед грецьких поетів.

Як уже зазначалося, наприкінці 1920-х – початку 1930-х років в новогрецькій літературі з'являється «Покоління 30-х» – плеяда новогрецьких модерністів, твори яких проникнуті свіжими настроями. Основна особливість їх поетичної творчості – введення вільного вірша, а також перші спроби в площині сюрреалізму, в той час як у прозу проникають елементи міської фантастики і відображаються деякі модерністські тенденції, зокрема внутрішній монолог. Поезія покоління 30-х років повністю звільняється від впливу народної традиційної пісні. Зразки вільних віршів уперше з'явилися у 20-і роки ХХ століття з творами Папазоніса. На початку 30-х років все частіше поезія публікується у формі вільного вірша, зокрема твори, опубліковані в 1929 році Анастасіосом Дрівасом, в 1930 році – збірка «Στον γλυτωμού του χάζι» Теодороса Дорроса, в 1933 році – вірші Ніколаса Каласоса, відомого також під псевдонімом Нікітас Рантос, в 1933 році – Йоргоса Сарантаріса. На відміну від поетів, які пізніше приєдналися до «покоління 30-х», ранні вірші деяких літераторів написані не вільним віршем, а традиційним. Серед них поезії Йоргоса Сеферіса (лауреата Нобелівської премії 1963 року) в перших двох збірках «Στροφή» (1931) і «Στέρνα» (1932), а також Янніса Ріцоса «Τρακτέρ» (1934) і «Επιτάφιος» (1936). Найбільш важливою віхою в поезії «покоління 30-х» став 1935, з утворенням альманаху «Νова література» («Τα Νέα Γράμματα»), який співпрацював з основними представниками свого покоління, публікуючи твори вищезгаданого Йоргоса Сеферіса, іншого Нобелівського лауреата

Одіссеаса Елітіса, а також першого грецького поета-сюрреаліста Андреаса Ембірікоса. Пізніше в цьому журналі публікували свої поезії, написані вільним віршем, Янніс Ріцос, Нікіфорос Вреттакос, другий за величиною грецький представник сюрреалізму Нікос Енгонопулос. Слід зазначити, що київськими елліністами було видано антологію «Новогрецька література» (2008 р.), завдяки якій український читач має змогу познайомитися з творчістю грецьких поетів-модерністів, а також 2013 р. побачив світ український переклад творів Й. Сеферіса [5; 7]. Вивченню творчості Сеферіса присвячено низку статей А. Савенка [6], але інші представники сюрреалізму ще чекають на дослідження.

Модерністські пошуки грецьких авторів позначилися й на прозі. Цікавою була діяльність групи письменників «Салонікської школи», яка мала своїм осередком місто Салоніки та журнал «Македонські дні», заснований у 1932 році. Ці літератори були абсолютно байдужими до детального зображення дійсності і надавали перевагу дослідам, зверненим до внутрішнього світу, які були притаманні європейському модернізму 20-х років ХХ століття. Вперше публікації, присвячені суто модернізму, з'явилися в журналі «Македонські дні» у 1932 році, і лише за кілька років питанням модернізму почали перейматися афінські письменники (журнал «Трете око», заснований у 1935 році). Серед іноземних письменників, твори яких були перекладені та обговорювались на сторінках цих журналів, були Едуард Дезарден (який вважається засновником у 1887 році «внутрішнього монологу»), Джеймс Джойс, Стефан Цвейг та Райнер-Марія Рільке.

Основними членами «Салонікської школи» стали: новеліст Алквіадіс Яннопулос (1896–1981), який у попереднє десятиліття під псевдонімом Алс Гіан деякий час брав участь в італійському футуристичному русі, Георгіос Деліос (1897–1980), на думку якого обов'язок романіста ототожнюється з «таємною та безшумною внутрішньою драмою літератора, який прагне єдності себе», невтомний новатор Стеліос Ксефлудас (1901–1984) та, нарешті, Нікос Гавріїл Пендзікіс (1908–1992), єдиний з групи, слава якого перетнула вузькі рамки його кола. Тісно співпрацював з цим об'єднанням своєрідний письменник Янніс Скарібас (1893–1984), який жив і творив у Халкіді, а також Янніс Бератис (1904–1968), єдиний афінянин у групі, автор роману «Діаспора» (1930), важливість якого лише недавно почала визнаватися. Більш вільні зв'язки з цією групою можна помітити у незакінченому романі Йоргоса Сеферіса «Шість ночей на Акрополі», початок якого відноситься до 1926–1928 рр., і який, як і перша книга Ксефлудаса, має форму щоденника [10]. Дія в усіх цих романах та оповіданнях розвивається не у традиційному сільському оточенні і не в міському світі, що змінюється, а на друкованих сторінках. Традиційні зав'язки та сюжети поступилися місцем неконтрольованим розумовим заворушенням головного героя. Хоча часто внутрішній монолог для письменників цієї групи вважається чимось на кшталт фірмового знака, у дійсності ця техніка мала досить обмежене вживання у 30-ті роки.

Серед сучасних дослідників творчості грецьких прозаїків-модерністів привертають увагу студії В. Челпан, присвячені вивченню ідіостилю Міті Карагациса, що «органічно змішує кольори палітри реалізму, модернізму, символізму й сюрреалізму» [8, с. 493].

Творчість письменників покоління 30-х, як і вплив західних літераторів, не могла не позначитися на формуванні світогляду та манері письма сучасних грецьких літераторів. Серед улюблених прийомів модернізму (зокрема сюрреалізму) сучасних грецьких прозаїків дослідниця Л. Банах зазначає використання техніки «потoku свідомості» (Маро Дука, Сотирис Дімітріу, Фанасій Валтинос, Євгенія Факіну) та «автоматичного письма» (Георгіос Скамбардоніс, Сотирис Дімітріу) [1, с. 53–54].

Переважна більшість письменників «покоління 30-х» створили свої найголовніші твори протягом довоєнного десятиліття. Для зарубіжних дослідників вони майже невідомі, а відтак, відкривають простір для подальших студій.

У подальших дослідженнях видається перспективним дослідити ідіостиль кожного з наведених поетів та прозаїків.

Список використаної літератури

1. Банах Л. С. Влияние западной литературы на современную греческую прозу / Л. С. Банах // Вестник СевГТУ. – Севастополь : СевНТУ, 2004. – Вып. 51. – С. 50–56.
2. Бойко О. Д. Поява модерністської течії в українській культурі на рубежі XIX і XX ст. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://gendocs.ru/v28797/лекція_-_модернізм.
3. Клименко Н. Ф. Українська елліністика: шляхи розвою / Н. Ф. Клименко // Мовні і концептуальні картини світу: збірник наукових праць. – К. : Видавничий дім Д. Бураго, 2012. – Вип. 39. – С. 3–26.
4. Макридж П. Греческая литература в эпоху глобализации [Електронний ресурс] / П. Макридж, Е. Яннакакис // Иностранная литература. – 2008. – № 2. – Режим доступу: <http://magazines.russ.ru/inostran/2008/2/ma16.html>
5. Новогрецька література: Антологія /Укладачі Пономарів О. Д., Клименко Н. Ф., Переплютчикова С. Є. – К.: Вид-во «Укр. енциклопедія» імені М. П. Бажана, 2008. – 344 с.
6. Савенко А. О. Орест розвтілений: нотатки до інтерпретації образу в збірці «Міт-історія» Й. Сефериса / А. О. Савенко // Мовні і концептуальні картини світу. – К. : Видавничий дім Д. Бураго, 2012. – Вип. 39. – С. 251–258.
7. Сеферис Й. Вибране: поезії й літературно-критичні статті / Й. Сеферис / Упорядкування О. Пономарів, А. Савенко. – К.: Журнал «Всесвіт», 2013. – 400 с.
8. Челпан В. М. Текстові функції специфічних знаків культури у мовному світі Міті Карагациса (на матеріалі роману «Ο Συνταγματάρχης Λιάγκιν» і новели «Μπουχούνστα») / В. М. Челпан // Мовні і концептуальні картини світу: збірник наукових праць. – К. : Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т філол., 2014. – Вип. 47. – С. 491–497.
9. Αργυρίου Α. Ο μοντερνισμός στην ελληνική λογοτεχνία: οι αφετηρίες, οι αρχές και η διάρκεια του / Α. Αργυρίου // Μοντερνισμός: Η ώρα της αποτίμησης; Σειρά διαλέξεων. – Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας (Ιδρυτής: Σχολή Μωραΐτη). – Αθήνα, 1996. – Σ. 243–278.
10. Beaton R. Εισαγωγή στη Νεότερη Ελληνική Λογοτεχνία, Ποίηση και Πεζογραφία, 1821–1992 / R. Beaton. – Αθήνα: Εκδ. Νεφέλη, 1996. – 457 σ.
11. Bigsby C.W.E. Νταντά και σουρρεαλισμός / C.W.E. Bigsby. – Αθήνα: Εκδ. Ερμής, 1972. – 127 σ.
12. Vitti M. Η γενιά του τριάντα. Ιδεολογία και μορφή / M. Vitti. – Αθήνα: Εκδ. Ερμής, 1995. – 355 σ.

Стаття надійшла до редакції 30.10.2014

Y. A. Potipak

MODERNISM IN MODERN GREEK LITERATURE

The article is devoted to examining the background to the literary phenomenon of Greek modernism. Drawing upon researches, carried out by foreign scientists specializing in Neo-Hellenic Studies – Mario Vitti, Roderick Beaton, Alexandros Argyriou – [special aspects](#) of Modernist movements found in Modern Greek literature such as Futurism and Surrealism are analysed. It is pointed out that of all the Modernist movements only Surrealism flourished in Greece. Futurism can only be found in a few unimportant poems and Dadaism made no

appearance in Greek literature. The heyday of modernism in Greece accounts for the so-called «generation of the 30's» – a constellation of Greek modernists whose works are imbued with fresh sentiments. The main feature of their poetry is introduction of free verse, as well as first attempts in Surrealism, while elements of urban fiction penetrate into prose and some modernist tendencies like internal monologue appear (George Seferis, Elytis Odysseas, Andreas Embirikos, Nikos Engonopoulos). Especially noteworthy is the work of writers of «Thessaloniki's school» with the center in the city of Thessaloniki and their magazine «Macedonian Day» founded in 1932. They did not tend to depict reality in detail at all but favored experimentation turned towards the inner world, which were inherent in European modernism of the 1920s (Alkiviadis Giannopoulos, Georgios Delios, Stelios Ksefludas, Nikos Gabriel Pendzikis). Based on studies of contemporary Ukrainian Hellenists (Nina Klimenko, Andrey Savenko, Liliya Banach, Victoria Chelpan), the article provides an overview the current state of the issue exploration, specifies the major manifestations of modernism in the work of contemporary Greek authors, revealing that their most favorite modernist literary techniques are «stream of consciousness» and «automatic writing»; prospects for further research are outlined.

Key words: modernism, innovation, Futurism, Dadaism, Surrealism, postmodernism.

УДК 821.161.2:292 (Доляк)

Л. В. Романенко

«МИНУЛОМУ НЕ ПОМСТИШСЯ»: ТЕМА ГОЛОДОМОРУ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ НАТАЛКИ ДОЛЯК «ЧОРНА ДОШКА»)

Пропонована стаття визначає особливості відтворення події 1932 – 1933 років в Україні, фактів, які тривалий час залишалися поза межами уваги широкого кола читачів, у сучасній українській літературі. Метою роботи є розкриття особливостей художнього бачення події 30-х років ХХ ст. та ролі радянської влади в фізичному та моральному знищенні українців як представників окремої нації.

Ключові слова: роман, голодомор, геноцид, художній текст, образ, сучасна література, нація, історіографія, самоідентичність.

Українська література завжди активно відгукувалася на соціальні і політичні перетворення, прагнучи відтворити правдиві сторінки історії, трактуючи їх саме з позиції народу. Однак голодомор досить тривалий час був замовчуваним явищем, яке не визнавала тогочасна офіційна влада. Деякі представники історичної науки на територіях, що входили до складу колишньої «країни Рад», навіть сьогодні не визнають голодомор як історичний факт. Це можна пояснити, зокрема, і певними політичними інтересами. Адже історична наука протягом усього свого існування знаходилася під контролем і патронатом влади, а тому і маємо багато замовчуваних подій або їх «перекручення». Тому, як і в багатьох випадках, правдивими джерелами є не документи, а свідчення очевидців.

Метою цієї розробки є визначення художніх особливостей у літературному відтворенні голодомору 1932 – 1933 рр. в Україні. Найважливішими **завданнями**, які ставляться перед нами, є простеження причин і наслідків цієї масштабної трагедії і її